

**Силабус з навчальної дисципліни «Фактчекінг інформації»
Кафедра журналістики**

Загальна інформація про навчальну дисципліну:

назва «Фактчекінг інформації»,

форма навчання денна/заочна,

семестр **10**,

кредитів (7 / 210 год.),

Лекційних – 30 год

Практичні – 30 год., індивідуальна робота – 4 год., самостійна – 146 год.

П.І.П. викладача, який веде лекції: **Василик Л.Є.**

П.І.П. викладача, який веде практичні заняття: **Василик Л.Є.**

Короткий опис навчальної дисципліни:

Мета: Курс «Фактчекінг інформації» повинен дати студентам уявлення про основи фактчекінгу та верифікації даних. Це новий інноваційний курс для студентів, який надає практичні поради щодо того, яким чином перевіряти інформацію та викривати фейки.

Завдання: Навчити студентів відсортовувати правдиву і справжню інформацію від брехні, перевіряти дані, готувати матеріали у збалансований, прозорий та точний спосіб, вміти розрізняти справжню інформацію, підтверджувати новини та інші матеріали, правильно розуміти факти і не піддаватися маніпуляціям.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких компетентностей:

Знати:

- як відокремлювати чутки від фактів
- як перевіряти дані
- як використовувати соціальні медіа та контент, отриманий від читачів
- як проводити верифікацію під час виборів
- як використовувати OpenStreetMap, щоб позначити на карті території
- інструменти перевірки

Вміти:

- перевіряти фото
- перевіряти відео
- проводити верифікацію

Перелік мінімуму знань, умінь, навичок, необхідних для подальшої практичної діяльності, що повинні отримати студенти в результаті вивчення дисципліни «Фактчекінг інформації»: оцінювати інформацію на достовірність, вміти перевіряти її, підтверджувати правдивість, спростовувати недостовірні повідомлення, викривати фейки.

Структура початкової дисципліни (теми занять)

Тиждень	Назва теми	к-ть год.	Теми СРС
1	Лекція 1:	2	
	Вступ. Фактчек як світовий тренд. Практика фактчек в Україні. Різновиди фактчеку за змістом, формою і направленістю.		Знайти термінологічні відповідники поняття фактчек
	Практичне заняття:	2	
	Українські ресурси FactCheck-Ukraine. Checkregion-ua. «Без брехні».		
2	Лекція 2:	2	

	Маніпуляція та популізм – типові ознаки. Класифікація маніпулятивних заяв. Відокремлення чуток від фактів. Концепція фактчек		Знайти та проаналізувати маніпулятивні заяви чиновників та політиків Чим небезпечні маніпуляція та популізм?
	Практичне заняття:	2	
	Об'єкт дослідження. Джерела заяв. Матриця актуалізації досліджуваного факту в заяві. Фейк і фактоїд. Маніпуляції, популізм, брехня.		
	Лекція 3:	2	
3	Доказова база. Структура матеріалу в форматі фактчек. Правила побудови доказової бази. Побудова схеми доказів. Найпростіші способи доказів. Використання основних методів логіки.		Проаналізувати кілька матеріалів у форматі фактчек з погляду їх структурного оформлення
	Практичне заняття:	2	
	Робота зі статистичними даними. Робота із запитам до держорганів.		
	Лекція 4:	2	
4	Складні за форматами докази. Класифікація помилок при побудові доказової бази. Класифікація ускладнень. Оптимізація процесу доказу.		Особливості доказів юридичних і законодавчих тез.
	Практичне заняття: Вердикт; види вердиктів; форми пояснення вердикту. Формула заголовків. Стилїстика фактчек-матеріалів.		
5	Лекція 5: Продукти фактчекінга. Рейтинги як похідна фактчекінга. Інфографіка. Відеофактчекінг.	2	Інтерв'ю формату фактчек.
	Практичне заняття: Політична карикатура у форматі фактчек.	2	
6	Лекція 6: Перевірка зображень. Базові принципи верифікації зображень	2	Навести приклади фальсифікації зображень
	Практичне заняття: Встановлення першоджерела зображення. Підтвердження місця, дати і часу. Дозвіл на використання зображення.	2	
7	Лекція 7: Перевірка відео. Технології перевірки. Інструкція з верифікації. Перевірка джерела.	2	Верифікація відео
	Практичне заняття: Модульна робота	2	
8	Лекція 8: Джерела заяв та доказів. Сутність перевірки.	2	Знайти заяви чиновників у медіа, які потребують доказів. Який саме? Чим можна підтвердити/спростувати? Провести верифікацію

	Практичне заняття: Побудова доказової бази. Найбільш вживані методи доказів. Найпоширеніші помилки у доказах. Проблемні аспекти доказу. Оптимізація.	2	
9	Лекція 9: Використання соцмедіа як журналістського сканеру. Використання TweetDeck для відслідковування розвитку ситуації.	2	Перевірка контенту від читачів. Важливість перевірки та підтвердження інформації. Верифікаційні перевірки
	Практичне заняття: Підтвердження автентичності елементу контенту. Оцінка і мінімізація ризиків. Перевірка особи. Перевірка місця. Інші корисні інструменти.	2	
10	Лекція 10: Підтвердження дати події. Підтвердження місця. Побудова процесу верифікації та контрольні списки. Походження. Джерело. Контент. Дата. Місце подій.	2	Встановити за фото з соцмережі джерело, дату і місце події
	Практичне заняття: Сайт lemmetweetthatforyou.com та фальсифікація твітів і фейків у вигляді зображень. Представлення фейкової інформації як ре-твіт.	2	
11	Лекція 11: Перевірка новинних подій і надзвичайних ситуацій за допомогою краудсорсінгу.	2	Підібрати використання краудсорсінгу в медіа. На що потрібно звертати увагу?
	Практичне заняття: Відповідальний краудсорсінг. “Непідтверджена” інформація та відповідальність. Власний краудсорсінговий ньюзрум.	2	
12	Лекція 12: Використання розвинутих комп’ютерних обчислень для верифікації контенту, отриманого від користувачів. Обробка даних людьми.	2	Групи і сторінки в соцмедіа як джерело, яке потребує верифікації
	Практичне заняття: Twitter, Facebook, YouTube. Ідентифікація, перевірка і контакт з джерелами. Списки Twitter та логічні групи щодо теми чи геоположення.	2	
13	Лекція 13: Моніторинг та верифікація контенту під час виборів.	2	Вибірчі ризики неперевіреної інформації
	Практичне заняття: Спостереження за виборами: поєднання краудсорсінгу, мобільних телефонів, соцмедіа, професійного моніторингу виборчого процесу і моніторингу медіа.	2	

14	Лекція 14: Підготовка до висвітлення надзвичайних подій. Елементи підготовленості. Місцева інформація. Побудова відносин. Навчання персоналу.	2	Скандали, хайп, надзвичайні події – як треба працювати з верифікацією контенту.
	Практичне заняття: Внутрішні комунікації. Мовлення для відновлення. Адаптування та покращення.	2	
15	Лекція 15: Підсумок курсу. Аналіз власних фактчекінгових робіт студентів.	2	
	Практичне заняття: Модульна робота	2	

Рекомендована література:

Основна

1. Гороховський О. М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи: практичний посібник / О. М. Гороховський. Дніпро: ЛІРА, 2017. 133 с.
2. Фактчек. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ // <https://voxukraine.org/longreads/voxcheck/factcheckhistory/index.html>
3. Курс з верифікації даних // <https://vumonline.ua/course/verification-in-the-internet>
4. Faktus [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://faktus.info/o-nas/>
5. FactCheck.org [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://factcheck.org>
6. Politifact.com [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.politifact.com>

Додаткова

1. FactCheck-Ukraine
2. Checkregion-ua
3. StopFake.org
4. <https://voxukraine.org/uk/tag/faktchek-uk/>
5. У світі відбувається бум на фактчекінг-сайти: Reuters. // <http://ua.telekritika.ua/business/reuters-opublikoval-otchet-o-razvitii-faktchekingresursov-v-evrope-662289>
6. Перевірка фактів як буденний журналістський ритуал // Медіакритика: <http://www.mediakrytyka.info/ohlyady-analytika/perevirka-faktiv-yak-budennyu-zhurnalistskyu-rytual.html>
7. Про фактчекінг у добу Постправди // <https://opinion.biz.ua/2017/11/13/pro-faktcheking-u-dobu-postpravdi/>
8. Третина проаналізованих цитат політиків про пенсійну реформу була правдою — фактчекінг // Громадське радіо: <https://hromadskeradio.org/programs/ppp/tretyna-proanalizovanyh-cytat-politykiv-pro-pensiynu-reformu-bula-pravdoyu-faktcheking>
9. Фактчекінг висловлювань Порошенка: 72% цитат про досягнення і 5% про боротьбу з корупцією // Громадське радіо: <https://hromadskeradio.org/programs/ppp/faktcheking-vyslovlyuvan-poroshenka-72-cytat-pro-dosyagnennya-i-5-pro-borotbu-z-korupsiyeyu>
10. Обманувать(ся) рады: для чого нужен фактчек // <http://detector.media/infospace/article/117299/2016-07-29-obmanuvatsya-rady-dlya-chego-nuzhen-faktchek/>
11. 8 сайтів з офіційними даними для фактчекінгу // http://medialab.online/news/offdata/?fbclid=IwAR0d-BK6w63HIKncGVtIHOaW2IGnbwLeLMKWgn91_vIGbipMZQJsNarxZY8

Форма контролю та оцінювання результатів навчання: Формами поточного контролю є реферативні роботи, освоєння і демонстрація роботи з фактчекінговими програмами, власний матеріал у форматі фактчек. Формою підсумкового контролю є іспит.

Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточне тестування та самостійна робота		Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2		
T 1 - 4 T2 - 4 T3 - 5 T4 - 4 T5 - 4 T6 - 5 T7 - 4	T8 - 4 T9 - 4 T10 - 3 T11 - 4 T12 - 4 T13 - 4 T14 - 3 T15 - 4	40	100